ΓΝΩΜΕΣ

Κλαίγω την πτώση του

Του Τάκη Χατζηγεωργίου*

Η πρόταση της Τουρκίας για άνοιγμα ενός λιμανιού και ενός αεροδρομίου σε Κυπριακά μέσα μεταφοράς, με παράλληλο άνοιγμα του λιμανιού της Αμμοχώστου και του αεροδρομίου της Τύμπου για Διεθνείς Συγκοινωνίες, μαζί με την εισήγησή της για ταχείες διαπραγματεύσεις για επίλυση του Κυπριακού μέσα στο 2007, καθώς και η απόφαση του ΕΔΑΔ στην υπόθεση Ξενίδη- Αρέστη είναι τα δύο κεφαλαιώδη πολιτικά ζητήματα της εβδομάδας που τρέχει.

Ξέρω ότι οποιοδήποτε θέμα παρέχει την δυνατότητα στον κάθε αναλυτή (πολιτικό ή δημοσιογράφο) να το προσεγγίσει από την οπτική γωνία που θεωρεί συμφέρουσα. Συμφέρουσα όμως έναντι ποιου; Συμφέρουσα προς τον ίδιο ή συμφέρουσα προς τον τόπο; Παρακαλώ λοιπόν τον αναγνώστη να οξύνει την κρίση του, πάνω σ' αυτό το καίριας σημασίας ζήτημα προτού αποφανθεί για την ορθότητα των επιχειρημάτων ενός έκαστου. Το κόμμα μου είχε υποστηρίξει παλαιότερα - όταν έπεσε κάτι σαν προτροπή για μαζικές αγωγές- ότι κάτι τέτοιο δεν θα ήταν ωφέλιμο και ότι περιέκλειε πολλούς κινδύνους. Πρωτ' απ' όλα γιατί το περιουσιακό όπως και το Κυπριακό είναι κύρια πρόβλημα πολιτικό και πως δεν μπορούσε να λυθεί με δικαστικές αποφάσεις.

Θεωρούν οι επικυρίαρχοι του κόσμου, ότι εμείς χρειαζόμαστε πίεση για να ενδιαφερθούμε για λύση του προβλήματός μας

Προσωπικά μάλιστα σε διάφορα άρθρα μου έλεγα πως αν αποταθούμε για τις περιουσίες μας στα δικαστήρια, (και μάλιστα μαζικά και σε μια τέτοια εποχή) υπήρχε ο κίνδυνος όχι μόνο να μας παραπέμψουν στα επιτροπάτα που εγκαθίδρυσε η κατοχή, αλλ' υπήρχε και ο συνακόλουθος κίνδυνος να αποζημιωθούμε δικαστηριακά εκατέρωθεν και ουσιαστικά να ανταλλάξουμε περιουσίες. Εμείς δηλαδή να πάρουμε λεφτά για τις περιουσίες που αφήσαμε και οι Τ/Κ να πάρουν επίσης αποζημιώσεις (ή και να τους δοθεί πίσω η ίδια η περιουσία τους) για ό,τι άφησαν στις ελεύθερες περιοχές! Αυτό θέλουμε; Πιθανόν κάποιοι να το θέλουν. Το κόμμα μου όμως, η αριστερά και κάθε προοδευτικός Νους, αυτό που θέλει και αυτό που ζητά και αυτό για το οποίο μάχεται είναι η επανένωση της Πατρίδας και του Λαού. Κρίνω ότι απόφαση του ΕΔΑΔ για την απόφαση Ξενίδη- Αρέστη αφήνει παράθυρο ανοικτό για όσα περιέγραψα πριν. Λυπούμαι όμως γιατί ενώ υπεδεικνύαμε αυτό το ανοικτό παράθυρο, μήνες πριν, πολλοί άλλοι είχαν αφιονισθεί υπέρ των αγωγών. Σε πρωινάδικα και ξενυχτάδικα, πολλοί είναι εκείνοι που δεσάλωναν κεχηνότες μπροστά σε μια ανύπαρκτη προοπτική. Όσον αφορά την πρόταση της Τουρκίας. Δεν ξέρω την ώρα που γράφω πώς θα καταλήξει αυτή η ιστορία. Μακάρι να κατανοηθεί από τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Έ ότι πρόκειται για ένα πυροτέχνημα που μοναδικό στόχο έχει την κωλυσιεργία και το ξεγέλασμα.

Η πρόταση της όμως για "μια διαδικασία που θα οδηγεί ταχύτατα σε πλήρεις διαπραγματεύσεις τον ερχόμενο χρόνο υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, με στόχο την επίτευξη συνολικής διευθέτησης του Κυπριακού μέχρι το τέλος του 2007", δεν είμαι καθόλου σίγουρος ότι θα περάσει ως μια προσπάθεια απλής υπεκφυγής. Κι αυτό γιατί ακόμα κι αν είναι έτσι, όσοι ενδιαφέρονται για λύση ή έστω για διευθέτηση του Κυπριακού θα σπεύσουν να αξιοποιήσουν την .... προθυμία της. Πού θα οδηγήσει αυτό παρά σε πιέσεις στην πλευρά μας, ως να είμαστε εκείνοι που δεν επιδιώκουμε και δεν επιθυμούμε την λύση. Τα ύστερα του κόσμου δηλαδή. Να θεωρούν οι επικυρίαρχοι του κόσμου ετούτου, οι συναίτιοι των δεινών μας, (συναίτιοι γιατί ευθύνονται και κάποιοι από εμάς) ότι εμείς χρειαζόμαστε πίεση για να ενδιαφερθούμε για τη λύση του προβλήματος μας. Τι πρέπει να κάνουμε; Μετά πολλής βεβαιότητας, να μην αφήσουμε την Τουρκία να... προπορεύεται στην "προσπάθεια επίλυσης". Να μπούμε μπροστά της.

Αγαπητοί φίλοι. Υποθέτω ότι δεν υπάρχει κανείς ανάμεσα μας που δεν γνοιάζεται για γρήγορη λύση. Αυτό μεταξύ μας πρέπει να αποσαφηνισθεί. Μπορεί να υπάρχει διαφορά άποψης σε θέματα τακτικής, όλοι όμως καιγόμαστε από τον ίδιο πόθο. Να δούμε την Πατρίδα μας ευημερούσα, και το Λαό μας να δημιουργεί παραδειγματικά το μέλλον. Είναι όμως έτσι;

Υστερόγραφο σε επίθεση που δέχθηκα δημόσια προ δεκαπενθημέρου. "Εις την προσπάθεια του να μου επιτεθεί κατέπεσε στο Χώμα. Και εις το χώμα εσύρθη ως όφις. Κλαίγω την πτώση του. Και παρακολουθώ το σύρσιμο του με προσοχή. Παρακολουθώ την κίνηση του, αφ' ύψους και από πλευράς κατόψεως".

*** Βουλευτής ΑΚΕΛ (takis@astra.com.cy)**

Φαντάσματα εθνικισμού

Του Ανδρέα Χαχολιάδη*

Το επεισόδιο που συνέβη στην Αγγλική σχολή έγινε αφορμή να αναδειχθεί η έλλειψη μέτρου που χαρακτηρίζει την πολιτική μας ζωή. Δίνει έμφαση στο μικρό και ασήμαντο και παραγνωρίζει το ουσιώδες. Μεγεθύνει και υπερβάλλει μια παραβατική συμπεριφορά δεκαεξάχρονων παιδιών αποδίδοντας διαστάσεις εθνικού προβλήματος, αλλά κλείνει τα μάτια της στη διχοστασία της ταυτότητας που υφέρπει στις ψυχές των νέων και είναι προάγγελος ενός μελλοντικού διχασμού με απροσδιόριστες διαστάσεις. Ασφαλώς και είναι καταδικαστέα κάθε πράξη βίας-χθες στη Λάρνακα και σήμερα στα Λατσιά- πολύ περισσότερο αν εκδηλώνεται ομαδικά και ελατήριο της είναι η οπαδική νοοτροπία, που εκβάλλει μίσος και υποδηλώνει έλλειμμα σεβασμού και ανοχής στη διαφορετικότητα. Απ' αυτό το σημείο όμως μέχρι την ομοβροντία δηλώσεων οργανώσεων και κομμάτων, που με πάθος νεοφώτιστου διεθνιστή και διατεταγμένο πατριωτικό ζήλο, κατακεραυνώνουν το φαινόμενο του εθνικισμού και σοβινισμού, υπάρχει απόσταση. Η ομοιότητα του λεκτικού, που καταδίκαζε στο πρόσωπο των δεκαεξάχρονων νεαρών τον εκκολαπτόμενο δήθεν εθνικό παροξυσμό και θρησκευτικό φανατισμό, αποτελεί έκφραση της ιδεοληψίας που διαπερνά το πολιτικό σύστημα και των ιδεολογικών αγκυλώσεων που το χαρακτηρίζουν. Με μεγάλη ευκολία και κάτω από την επίδραση της Ακελικής προπαγάνδας η πολιτική ηγεσία εξαπολύει κυνήγι μαγισσών, οπτασιάζεται εθνικιστικά φαντάσματα και ενοράται έξαρση του σοβινισμού χαρακτηρίζοντας μ' αυτόν τον τρόπο κάθε φωνή και κάθε σύνθημα που ξεφεύγει από τη νόρμα που έχει επιβάλει το ΑΚΕΛ. Στην Κύπρο, ναι, υπάρχει έλλειμμα ανοχής της αντίθετης άποψης και σεβασμού της διαφορετικότητας. Η κουλτούρα της απόλυτης αλήθειας διαπερνά κάθε έκφανση του δημόσιου βίου και πεισματικά αρνείται να αποδεχτεί ότι αφετηρία του σκεπτικού και γνώμονας των ενεργειών του "άλλου" είναι η αγωνία και η ευαισθησία για το παρόν και το μέλλον του τόπου. Η αντίθετη άποψη κατασυκοφαντείται και απορρίπτεται εκ των προτέρων χωρίς να καταβληθεί προσπάθεια να κατανοηθεί το σκεπτικό που τη διαπερνά και να αναζητηθούν τα ψήγματα αλήθειας που εμπεριέχει. Μέσα σε αυτό το κλίμα είναι προφανές πως η έλλειψη ανεκτικότητας και η απουσία σεβασμού στον "άλλο" εκδηλώνεται πιο εύκολα και με "δυναμικότερες" μορφές απέναντι στο αδύναμο και περιθωριοποιημένο άτομο, τον ξένο. Αν όμως ο ρατσισμός είναι υπαρκτός και έχει υπόβαθρό του τα ελλείμματα ανοχής και παιδείας και οξύνεται από κοινωνικά προβλήματα που δημιουργεί η συμβίωση,(π.χ Πόντιοι) από πουθενά δεν τεκμηριώνεται ότι στο κοινωνικό σώμα του κυπριακού ελληνισμού διακρίνονται εθνικιστικές και σοβινιστικές τάσεις . Και ο λόγος είναι απλός. Ο εθνικισμός πτήθηκε το 74 και δεν υπάρχει έδαφος για αναβίωσή του. Νομίζω μάλιστα πως συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Το κλίμα της ήττας στον πόλεμο του 74 και η εξ αυτού περιρρέουσα ατμόσφαιρα καταπιέζει την έκφραση του εθνισμού σε βαθμό που η αναφορά και προβολή της ελληνικής ταυτότητας να αντιμετωπίζεται με βλέμμα κακυποψίας και να χαρακτηρίζεται ως εθνικιστική έκφραση. Η ιδεολογική σύγχυση που επικράτησε το 74 και η ανικανότητα των κομμάτων, ειδικότερα του ΑΚΕΛ, να συνταιριάξουν αρμονικά την εθνική ταυτότητα με την κρατική οντότητα καλλιέργησε κλίμα αντιπαράθεσης και ασυμβατότητας των δύο με αποτέλεσμα την αντιπαράταξη των συμβόλων τους στα γήπεδα και τις ξεχωριστές πορείες διαμαρτυρίας. Ήδη στις νεότερες γενιές αναπτύσσεται ένας ιδιόμορφος κυπριωτισμός: Παιδιά που δηλώνουν ότι δεν είναι Έλληνες, που θεωρούν την κυπριακή διάλεκτο ως ξεχωριστή γλώσσα. Και όσοι ευελπιστούν ότι με υλικό αμνημόνων και χωρίς ιστορική συνείδηση μπορεί να οικοδομηθεί συμβιωτική συνείδηση πλανώνται οικτρά. Γιατί μόνο ένας υπερήφανος για την ιδιοπροσωπία του και με συνείδηση της ιστορικής του διαδρομής μπορεί να υπερασπιστεί το δικαίωμα του άλλου να αυτοπροσδιορίζεται. Φοβάμαι πως το πολιτικό σύστημα από αμηχανία και αδράνεια ή κακή εκτίμηση αφήνει να εξελίσσεται μέσα από υπόγειες διαδρομές μια διαπάλη που η κατάληξή της θα έχει τραγικές συνέπειες, ενώ οι "ευαίσθητοι" περί άλλων τυρβάζουν. Κυνηγούν τα φαντάσματα.

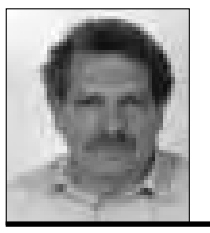

Η αντίθετη άποψη κατασυκοφαντείται χωρίς να καταβληθεί προσπάθεια να αναζητηθούν τα ψήγματα αλήθειας που εμπεριέχει

*** Εκπαιδευτικού-πολιτικού αναλυτή**

Είναι εφικτή η συμβίωση των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων;

Του Ανδρέα Θεοφάνους*

Αναμφίβολα, η λύση του Κυπριακού θα περιλαμβάνει αρκετά προνόμια για τους Τουρκοκυπρίους.Το ερώτημα είναι σε ποιο βαθμό οι Ελληνοκύπριοι θα δεχθούν θετικές διακρίσεις υπέρ των Τουρκοκυπρίων

Μετά το 1974 η τουρκική θεώρηση την οποία προωθούσε ο Ραούφ Ντενκτάς ήταν ότι Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι δεν μπορούσαν να συμβιώσουν μαζί και ως εκ τούτου η αυστηρή διζωνικότητα ήταν αναγκαία για την αποφυγή προστριβών ενώ επίσης, για τον ίδιο λόγο οι επαφές μεταξύ των δύο πλευρών θα έπρεπε να είναι περιορισμένες. Η ελληνοκυπριακή επίσημη ιδεολογία ήταν / είναι ότι τίποτε δεν χωρίζει Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, και ότι το Κυπριακό ήταν μόνο πρόβλημα εισβολής και κατοχής.

Λαμβάνοντας υπ΄ όψιν το (αν)ισοζύγιο δυνάμεων, ο ΟΗΕ επικεντρώθηκε (μόνο) στη διακοινοτική πτυχή του Κυπριακού. Διαχρονικά οι σχέσεις των δύο κοινοτήτων πέρασαν από διάφορες φάσεις. Πρόσφατα, μετά τη μερική άρση των εμποδίων στην ελεύθερη διακίνηση τις 23 Απριλίου 2003, η φιλοσοφία του Ραούφ Ντενκτάς υπέστη ουσιαστικό πλήγμα καθώς Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι συμπεριφέρθηκαν ώριμα και με νηφαλιότητα και με τρόπο που εξεπλάγησαν και οι πιο αισιόδοξοι παρατηρητές. Στην πορεία του χρόνου οι Τουρκοκύπριοι ένιωσαν απογοήτευση και απόρριψη από το Ελληνοκυπριακό Όχι. Η συντριπτική πλειοψηφία των Ελληνοκυπρίων όμως θεωρούσε ότι το Σχέδιο Ανάν νομιμοποιούσε τα τετελεσμένα της εισβολής και εμβάθυνε την κατοχή, και ως εκ τούτου το απέρριψε.

Σταδιακά διαφάνηκε ότι πέραν των ηγεσιών, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι έχουν διαφορετική θεώρηση για τη λύση του Κυπριακού. Επιπρόσθετα, πολλοί Ελληνοκύπριοι πιστεύουν ότι οι Τουρκοκύπριοι ενδιαφέρονται μόνο για τα δικαιώματά τους αλλά αγνοούν τις υποχρεώσεις τους έναντι των (Ε/Κ) συμπατριωτών τους και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Άλλωστε και αρκετοί ξένοι παρατηρητές αναφέρουν ότι μετά το 2004 "the Turkish Cypriots have the best of both worlds", δηλαδή από τη μια απολαμβάνουν τα αγαθά της κατοχής και από την άλλη τα αγαθά της Κυπριακής Δημοκρατίας ως μέλους της ΕΕ (και μάλιστα χωρίς υποχρεώσεις).

Ένα από τα φιλοσοφικά αλλά και πρακτικά ερωτήματα που τίθενται είναι κατά πόσον το πολιτικό πλαίσιο κάτω από το οποίο θα συμβιώσουν οι δύο κοινότητες θα λαμβάνει υπ΄ όψιν τις ανάγκες του σήμερα και του αύριο ή θα στηρίζεται στα αποτελέσματα της Τουρκικής εισβολής και κατοχής. Αναμφίβολα, η λύση του Κυπριακού θα περιλαμβάνει σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό αρκετά προνόμια για τους Τουρκοκυπρίους. Το ερώτημα είναι σε ποιο βαθμό οι Ελληνοκύπριοι θα δεχθούν θετικές διακρίσεις υπέρ των Τουρκοκυπρίων (οι οποίες ταυτόχρονα θα είναι εις βάρος των Ελληνοκυπρίων). Υπογραμμίζεται ότι όσο πιο άδικο θεωρείται το πολιτικό σύστημα τόσο θα ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες ομαλής συμβίωσης. Πρέπει επίσης να ξεκαθαρισθούν αλλά και να κατανοηθούν επαρκώς έννοιες που προωθήθηκαν χωρίς να γίνει η κατάλληλη επεξεργασία. Για παράδειγμα, ενώ το στοιχείο της δικοινοτικότητας θα είναι αναπόσπαστο μέρος της λύσης, θα είναι λανθασμένο και προβληματικό εάν η λύση θα διέπεται αποκλειστικά από τη δικοινοτικότητα. Επιπρόσθετα, υπογραμμίζεται ότι η δικοινοτικότητα και η πολυπολιτισμικότητα (δύο διακηρυγμένοι στόχοι) αποτελούν κατ΄ ουσίαν αντιφατικές έννοιες.

Ένα παρεμφερές αλλά ουσιαστικό ερώτημα είναι πώς πολιτευόμεθα ενόσω αναζητείται η λύση. Εκφράζεται η άποψη ότι ενόσω η κατοχή συντηρείται και εμβαθύνεται, δεν πρέπει ταυτόχρονα να γίνεται προσπάθεια να επιβληθεί στην ελεύθερη Κύπρο ο δικοινοτισμός.

Λαμβάνοντας υπ΄ όψιν όλα τα δεδομένα, η συμβίωση των δύο κοινοτήτων ενώ είναι εκτός από επιθυμητή και εφικτή, δεν είναι εκ προοιμίου εξασφαλισμένη. Εάν η λύση θεωρείται άδικη και, επιπρόσθετα, εάν οι Ελληνοκύπριοι νιώθουν ότι είναι μόνο αυτοί που εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους και ότι οι Τουρκοκύπριοι ξέρουν μόνο τα δικαιώματά τους, τότε οι προοπτικές της κοινής συμβίωσης δεν θα είναι καλές. Στο τέλος είναι το πολιτικό πλαίσιο που θα καθορίσει κατά πόσον είναι εφικτή η συμβίωση ή όχι.

*** Ο Ανδρέας Θεοφάνους είναι Καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας και Γενικός Διευθυντής του Κέντρου Ερευνών - Intercollege.**